

การขับเคลื่อนนโยบาย

การใช้ยาอย่างสมเหตุผลในสถานพยาบาลเอกชน

โดย ทันตแพทย์อาคม ประดิษฐ์สุวรรณ
รองอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ความเป็นมา

คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เห็นชอบแนวทางสู่การประกาศประเทศไทยเป็น “ประเทศใช้ยาสมเหตุผล (RDU Country)” โดยมีเป้าหมายภายในปี 2565 ดำเนินการเป็น 2 ระยะ

- ระยะที่ 1 ปฏิรูประบบ (พ.ศ.2560-2564) โดยบูรณาการการทำงานและพัฒนาระบบการทำงานครอบคลุมและเชื่อมโยงทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

- ระยะที่ 2 สู่ความยั่งยืน RDU คืองานประจำและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์กรกลางเป็นหน่วยงานขับเคลื่อนระบบ

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

มีภารกิจในการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ และ พัฒนาระบบบริการสุขภาพให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.2541 เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับบริการที่ดี มีคุณภาพ ปลอดภัยและคุ้มค่า

Roadmap : การขับเคลื่อนนโยบาย การใช้ยาอย่างสมเหตุผลในสถานพยาบาลเอกชน

Phase 1 (ถึงมีนาคม 63)

- ❑ จัดทำแนวทาง มาตรฐานฉลากยาสำหรับสถานพยาบาลเอกชน และแบบประเมินตนเอง
- ❑ ดำเนินการตามโครงการนำร่อง การส่งเสริมและพัฒนาระบบบริการสุขภาพด้านการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในสถานพยาบาลเอกชน (ก.ค.62-ม.ค.63)
- ❑ นำฉลากยาตามมาตรฐานลงสู่สถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนทั่วประเทศ
- ❑ นำนโยบายการใช้ยาอย่างสมเหตุผลสู่การปฏิบัติในสถานพยาบาลเอกชนในเดือนมีนาคม 2563 โดยมีกลุ่มเป้าหมาย
 - สถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนทั่วประเทศ
 - สถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ในเขตกรุงเทพมหานคร เฉพาะคลินิกเวชกรรม คลินิกเวชกรรมเฉพาะทาง สหคลินิกที่มีการประกอบวิชาชีพเวชกรรมร่วมด้วย

Phase 2

(เมษายน 63– กันยายน 63)

- ❑ ขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ในเขตภูมิภาค เฉพาะคลินิกเวชกรรม คลินิกเวชกรรมเฉพาะทาง สหคลินิกที่มีการประกอบวิชาชีพเวชกรรมร่วมด้วย

Phase 3

(ตุลาคม 63 – มีนาคม 64)

- ❑ พัฒนาฉลากยามาตรฐานให้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย

มาตรฐานฉลากยาสำหรับสถานพยาบาลเอกชน

1. ชื่อ เบอร์โทร
และ/หรือ ที่อยู่

โรงพยาบาล โทร

2. ชื่อ-สกุลผู้ป่วย
วันเดือนปีที่จ่ายยา

นาย/นาง/นางสาว 13/03/2562

Paracetamol 500 mg. tablet

10 เม็ด

4. วิธีใช้ยาที่ชัดเจน
ไม่เกิดความสับสน

รับประทานเมื่อมีอาการปวดหรือมีไข้ ครั้งละ 1 เม็ด
ห่างกันอย่างน้อย 6 ชั่วโมง

ใช้ลดไข้ แก้ปวด

5. ข้อบ่งใช้ยา
ตามที่ได้รับการ
ขึ้นทะเบียน

ชื่อสามัญ พาราเซตามอล 500 มิลลิกรัม

ห้ามใช้เกิน 8 เม็ดต่อวันเพราะอาจเป็นพิษต่อดับ

6. คำเตือน/ข้อควรระวัง (ถ้ามี และหากไม่สามารถ
บรรจุข้อมูลสำคัญได้ทั้งหมด อาจใช้ฉลากยาเสริมช่วย)

7. วันหมดอายุยา (กรณีที่ไม่ระบุ
วันหมดอายุบนผลิตภัณฑ์บรรจุยา)

3. ชื่อยา (ควรมีชื่อ
สามัญทางยา และ
ชื่อภาษาไทยกำกับ
ไว้บนฉลากยา)
ความแรง รูปแบบ
และจำนวนยาที่
จ่าย

แนวทางการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล กุญแจสำคัญ 6 ประการ (PLEASE)

PLEASE	กุญแจสำคัญ
P	Pharmacy and Therapeutics Committee (PTC)
L	Labeling and Leaflet
E	Essential RDU Tools
A	Awareness for RDU Principles among Health Personnel and Patients
S	Special Population Care
E	Ethics in Prescription

กฎญแจดอภที่ 1

Pharmacy and Therapeutics Committee (PTC)

ความเข้มแข็งของคณะกรรมการเภสัชกรรมและการบำบัด

หมายถึง การสร้างเสริมคณะกรรมการเภสัชกรรมและการบำบัดให้เป็นหน่วยปฏิบัติงานที่มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการระบบยา การกำหนดนโยบายมาตรฐานการด้านยา และแนวทางการรักษาด้วยยา การพัฒนาระบบการประเมินและคัดเลือกยาสู่เภสัชตำรับยาโรงพยาบาล การติดตามความปลอดภัยด้านยา การกำกับติดตามการสั่งใช้ยา และการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล รวมถึงกำกับ การปฏิบัติงานตามกรอบของกฎญแจดอภที่ 2 ถึง 6 ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กฤษฎาเจดอกที่ 2

Labeling and Leaflet

ฉลากยา และข้อมูลยาสู่ประชาชน

หมายถึง ผู้ป่วยได้รับฉลากยา ฉลากยาเสริม และเอกสารข้อมูลยาสำหรับประชาชนที่ได้มาตรฐานจากสถานพยาบาล โดยฉลากยามีข้อมูลที่ถูกต้อง เช่น ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด ไม่กล่าวอ้างสรรพคุณเกินจริง เป็นต้น และมีความครบถ้วน เพียงพอที่จะทำให้ผู้ป่วยใช้ยาได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

กุญแจดอกที่ 3

Essential RDU Tools

เครื่องมือจำเป็นที่ช่วยให้เกิดการสั่งใช้ยาอย่างสมเหตุผล ประกอบด้วย

1. การสั่งใช้ยาสอดคล้องกับ evidence-based clinical practice guideline หรือ clinical policy และ essential policy for RDU
2. เกณฑ์ตำรับของโรงพยาบาล ไม่มีรายการยาที่ขาดหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุน
3. มีแนวทางส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการอย่างคุ้มค่า เหมาะสม เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการรักษา และลดอันตรายจากยา
4. มีระบบฐานข้อมูลทางยาที่ทันสมัยและเข้าถึงได้ง่ายเพื่อสนับสนุนให้เกิดการสั่งใช้ยาอย่างสมเหตุผล
5. มีระบบติดตามการสั่งใช้ยาและระบบการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่แพทย์ที่มีประสิทธิผล

ส่งผลให้ ผู้ป่วยได้รับยาตามข้อบ่งชี้ ที่มีประสิทธิผลจริง ไม่ใช้ยาซ้ำซ้อน หรือมากชนิดเกินความจำเป็น ราคาเหมาะสม ให้ประโยชน์เหนือกว่าความเสี่ยงจากการใช้ยาและมี การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนในการเลือกสั่งใช้ยาเท่าที่จำเป็น เกิดประโยชน์จริง และมีความคุ้มค่า

A

กฤษฎาเจดอกที่ 4

Awareness for RDU Principles among Health Personnel and Patients

ความตระหนักรู้ของบุคลากรทางการแพทย์และผู้ป่วยต่อหลักเกณฑ์ในการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล

หมายถึง การสร้างกลไก ระบบและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้เกิดความตระหนักรู้ต่อการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผลในบุคลากรทางการแพทย์และผู้ป่วย ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการใช้ยาอย่าง ไม่สมเหตุสมผล และการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผลได้รับการยอมรับเป็นวัฒนธรรมขององค์กรและกลายเป็นบรรทัดฐานทางสังคมในประชาชนผู้้ใช้ยา

กุญแจดอกที่ 5

Special Population Care

การดูแลด้านยาเพื่อความปลอดภัยของประชากรกลุ่มพิเศษ

หมายถึง การใช้ยาอย่างปลอดภัยแก่ผู้ป่วยโรคตับ โรคไต หญิงตั้งครรภ์ สตรีให้นมบุตร เด็ก และผู้สูงอายุรวมทั้งผู้ป่วยกลุ่มพิเศษอื่นๆที่เป็นเป้าหมายของแต่ละสถานพยาบาล โดยมีระบบและกลไกสนับสนุนให้เกิดการสั่งจ่ายยาอย่างรอบคอบ ระมัดระวังเป็นพิเศษและการติดตาม การใช้ยาในผู้ป่วยกลุ่มพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ในขนาดและการบริหารที่พอเหมาะกับผู้ป่วยในแต่ละกรณี โดยเฉพาะผู้ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดผลข้างเคียงจากยาในระยะเวลาการรักษาที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับ เพื่อให้ผู้ป่วยปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

กฎแฉดอภที่ 6

Ethics in Prescription

จริยธรรมในการสั่งใช้ยา

หมายถึง ความโปร่งใสและการปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรมในการคัดเลือกยา การสั่งใช้ยา และการมีปฏิสัมพันธ์กับบริษัทยาและผู้แทนยาอย่างเหมาะสม โดย

1. มีระบบการนำยาเข้า และการสั่งใช้ยาที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของการส่งเสริมการขายยา
2. มีระบบการให้ข้อมูลด้านยาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ยาและผู้ป่วย นอกเหนือจากการให้ข้อมูลจากผู้แทนขายยา
3. มีระบบติดตามการใช้ยา และมาตรการควบคุม เพื่อให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุผล รวมทั้งระบบการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่แพทย์ผู้สั่งใช้ยาอย่างที่มีประสิทธิผล

ส่งผลให้ ผู้สั่งใช้ยาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบยาในโรงพยาบาลมีความตระหนักถึงความสำคัญของการสั่งใช้ยาอย่างโปร่งใส ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติ และผู้ป่วยได้รับยาอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ถูกปฏิเสธยาที่สมควรได้รับ

รายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติม
สามารถดูได้จากเว็บไซต์
สำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ
ในหัวข้อ RDU

แนวทางการพัฒนาระบบบริการ
สุขภาพด้านการใช้ยาอย่างสมเหตุผล
ในสถานพยาบาลเอกชน

<https://bit.ly/2JB0LMN>

มาตรฐานฉลากยา
สำหรับสถานพยาบาลเอกชน

<https://bit.ly/2XETOnU>

แบบประเมินตนเองด้านการใช้ยา
อย่างสมเหตุผลสำหรับ
สถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วยไว้
ค้างคืน (โรงพยาบาล)

<http://bit.ly/2ELgNBH>

แบบประเมินตนเองด้านการใช้ยา
อย่างสมเหตุผลสำหรับ
สถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วย
ไว้ค้างคืน (คลินิก)

<http://bit.ly/34Tvm0V>

สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม

1. คู่มือการดำเนินงานโครงการโรงพยาบาลส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (Rational Drug Use Hospital Manual) >>> <https://bit.ly/2WCdOab>

2. การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) สาขาพัฒนาระบบบริการให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (Service Plan: RDU)
>>> http://mrd-hss.moph.go.th/mrd1_hss/?p=245

3. ฉลากยาเสริม 18 ชื่อยา
>>> http://mrd-hss.moph.go.th/mrd1_hss/?p=488

- ฉลากยาเสริมรวม 18 ชื่อยา >>> <https://bit.ly/2ZiWh3K>

- ฉลากยาเสริม 18 ชื่อยา แยกเป็นยาแต่ละชนิด
>>> <https://bit.ly/2F0ZRHO>

สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม (ต่อ)

4. การจัดการการดื้อยาต้านจุลชีพอย่างบูรณาการในโรงพยาบาล (Integrated AMR Management : IAM)

>>> http://mrd-hss.moph.go.th/mrd1_hss/?p=249

5. แผนยุทธศาสตร์การจัดการการดื้อยาต้านจุลชีพประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564 >>> <http://www.fda.moph.go.th/sites/drug/SitePages/AMR.aspx>

6. เป้าหมายความปลอดภัยของผู้ป่วย ของประเทศไทย พ.ศ.2561 (Patient Safety Goals : SIMPLE Thailand 2018) >>> <https://bit.ly/2MFevuQ>

7. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขฉลากยาและการจัดทำฉลากยาเสริม

>>> <http://www.lpnh.go.th/drug/file/RDULabelGuideline.pdf>

สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม (ต่อ)

8. ชื่อสามัญทางยาภาษาไทย

>>> http://mrd-hss.moph.go.th/mrd1_hss/?p=498

- ชื่อสามัญทางยาภาษาไทย UHosNet >>> <https://bit.ly/31o3DEX>

- ชื่อสามัญทางยาภาษาไทย FDA >>> <https://bit.ly/2lvqmWW>

- ชื่อสามัญทางยาภาษาไทย PSU >>> <https://bit.ly/2WDYfP9>

การจะนำพาประเทศ

ไปสู่ ... ประเทศใช้ยาอย่างสมเหตุผล

จะสำเร็จได้

ถ้า ... ร่วมใจกันทำทุกภาคส่วน

ขอขอบคุณ ... จากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ